

TJEDNIK HRVATA U MAĐARSKOJ

HRVATSKI glasnik

Godina XVI, broj 45

9. studenoga 2006.

cijena 80 Ft

Foto: Branka Pavić Blažević

Jesen ...

Komentar

I novinar je čovjek

U zbirci pjesama za djecu „Tristo zvanja” Petrane Sabolek među zanimanjima pronašla sam i novinara. Pjesmica kaže „Novinar je čovjek/ neobična kova/ kog zove u avanturu/ svaka vijest nova!/ Čim ocijeni nešto hitnim/ neobičnim ili bitnim,/ objavi u novinama/ na ravnane svima nama!”

Da, novinar radi nešto slično kao što je napisano u pjesmici vrlo sažeto. Možda sam i ja tako zamišljala taj posao kada sam započela raditi kod Hrvatskoga glasnika, jer veliko iskustvo nisam imala iako su mi već prije toga objavljeni neki napisi u tjedniku te u nekim mađarskim mjesnim i regionalnim novinama. Nakon provedenih godina u novinarstvu, uočila sam kako to zvanje iziskuje niz zadaća koje možda nisam pretpostavljala. Kako reagiraju ljudi kada čuju riječ novinar ili ga osobno sretnu? Naravno, različito. Novinar osjeća očekuju li ga s ljubaznim ili zaleđenim osmijehom. Neke ljude živcira njegova nazočnost, možda zato što on zastupa širu javnost, pa to potrebuje veću kontrolu govora i ponašanja, a neki ne vole javnost. Tu je novinarova prva golema zadaća kada treba da bude i psiholog da riješi prisutnu napetost, da uvjeri sugovornika u važnost informiranja javnosti. Dakako, kod problematičnih događanja nitko ne voli javnost, pa u tom slučaju djelatnik medija opet se sretne s još težom zadaćom, no njegova je dužnost da što bolje razradi temu, ne zato da koga okrivljava, to ni ti ne smije, već da se dođe bolje i lakše do rješenja.

Novinar se često služi i kao kanal komunikacije, jer neki ljudi tek preko medija uspiju „sjesti za isti stol” i tako započeti buduće pregovore. Po svom sudu novinari tiskane riječi, ponajprije tjednika ili časopisa, imaju veću odgovornost jer dnevne novine većinom izvješćuju o aktualnim događanjima bez toga da bi ulazile u dublju problematiku, a tjednici trebaju više raditi na tome, razrađivati teme. Radi li se o ugodnoj temi, novinar je drag gost, ali u suprotnome je neočekivan. Naravno, novinar i to mora „progutati” iako to nije lako jer je i on čovjek koji samo obavlja svoj posao. Tko je dobar novinar? Onaj koji uljepšava stvari, piše kritički ili samo suho izvješćuje – vječno je pitanje. Dakako, to ovisi i o žanru napisa pa i o temi, ali svaki novinar i neprimjetno unese nešto svoje u napise. Kažu da novinar mora biti objektivn, ali može li biti? Bilo kako pokušava, ipak potpuno ne uspije, jer je i on čovjek, osoba koja ima svoje „ja” i već i kod jednostavnog izvješća zapaža i istakne ono što je prema njegovu sudu važno, a da ne govorim o raznim temama koje su mu možda bliske pa uzima više truda da ih razradi. Nadam se da to nitko ne shvaća krivo, to ne znači da stane na jednu ili drugu stranu, ili ocjenjuje bilo koga, nego to da su mu uspješniji, kvalitetniji oni napisi u kojima se govori o njemu bliskim temama.

Što je najteže u novinarstvu? Možda kada treba pisati o temi koja ga uopće ne interesira i treba ju opisati zanimljivo jer ima ljudi koga upravo to zanima. Drugo, kada mu ne čitaju napise. Jer ipak svaki novinar, kao i svaki pisac ili pjesnik, svoje djelo namjenjuje ljudima, čitateljima. Stoga vas prosim, cijenjeni čitatelji, da nadalje „ČITAJTE I ŠIRITE HRVATSKI GLASNIK!” ne samo radi novinara već i „na ravnane svima nama!”

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Polako, ali sigurno zakoračili smo u studeni i još jednom se uvjerali u ljepotu hrvatskog imena jedanaestoga mjeseca u godini. I snijeg je zabijelio vrhunce planina koje sam vidjela na svojim putovanjima protekloga tjedna, od panonskih ravni do Jadranskog mora i natrag do budimpeštanske vreve. Polako su pred nama pripreme za božićne koncerte, dočeke

godine, ali prije svega Dan Hrvata 2006. koji će se održati ove godine u Peču. Svojom nazočnosti počastit će ga i predsjednici Republike Mađarske i Republike Hrvatske, László Sólyom i Stjepan Mesić. Predsjednik Mesić 11. studenog u Hrvatskoj školi Miroslava Krlež srest će se i sa članovima Skupštine Hrvatske državne samouprave, članovima Zemaljskog vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj te voditeljima hrvatskih ustanova u Mađarskoj.

U ovome broju sjećamo se u nekoliko napisa, i obilježavamo 15 godina otkada tjednik Hrvata u Mađarskoj nosi svoje ime Hrvatski glasnik. Do 2. svibnja 1991. godine bile su narodne, prije toga naše novine, ali ne i hrvatske novine. Samosvojnošću dobivenu osamostaljenjem matične domovine, svoju pripadnost hrvatskomu stablu potvrdili su i Hrvati u Mađarskoj: i Bošnjaci, i Raci, i Bunjevci, i pomurski Hrvati, i gradišćanski, i podravski Hrvati, i sve ostale hrvatske etničke skupine koje je burna povijest dovela na današnje mađarske prostore, na prostore povijesne Ugarske. Oni su kroza stoljeća sačuvali jezik i vjeru, te sve osobitosti širokoga i bogatoga hrvatskog stabla. Rekl se prije petnaest zbogom pridjevu „naše” iza kojega se godinama stidljivo skrivala riječ „hrvatsko”. Danas, petnaest godina poslije, na sceni su narodne inicijative. Tjednik Hrvata u Mađarskoj, njegujući jezik i pismo Hrvata u Mađarskoj, pa i bogatstvo svih jezičnih i etničkih posebnosti, čuva i njeguje hrvatski nacionalni identitet. Jesmo li uspješni u tome? Toliko koliko i cijela

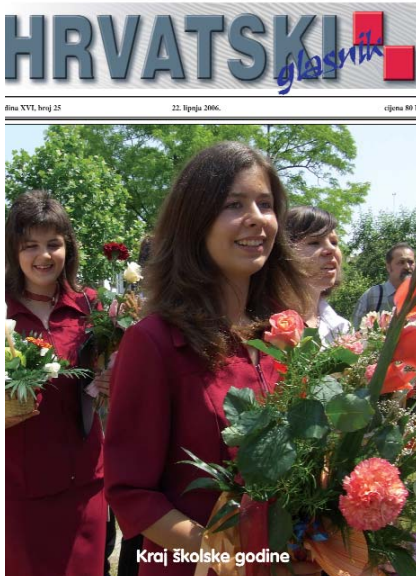
hrvatska zajednica. Ni nas ne zaobilaze lutanja. Nekada više, nekada manje, reći će s pravom naši čitatelji. Uloga tiska u životu manjine tako je često naglašavana i naglašava se na forumima i u razgovorima koje uglavnom mi pokrećemo. Nadamo se kako ćemo u godinama koje su pred nama nastaviti razvoj novinstva Hrvata u Ma-

đarskoj. Ono što čitate u našem tjedniku, o tome ne pišu drugi. Rijetka je to pojava. „Većini medija u Hrvatskoj nisu zanimljive vijesti o objavljenim monografijama, predstavljanim knjigama, izvedbama kazališnih predstava, znanstvenim i okruglim stolovima iz života Hrvata u ...” mogli bismo mirno reći, Mađarskoj iako se u pročitanoj rečenici radi o Hrvatima u Bačkoj. A mediji većinskog naroda o nama rijetko pišu (i, naravno, ne na hrvatskom jeziku), samo onda kada se s dva glasa može utemeljiti manjinska samouprava ili kada se radi o etnobiznisu. Stoga je uloga manjinskog tiska danas važnija više nego ikada, a o njevoj važnosti u prvom redu odlučuje sama zajednica svojim pristupom i nastojanjima svakoga pojedinca da pridonese svojim obolom u svome domu sa svojom djecom očuvanju jezika i pisma, tiskovina na hrvatskom jeziku u Mađarskoj. Vjerujem kako su jednako tako mislili i moji prethodnici, urednici i novinari, koji su u proteklih šezdeset godina, katkad u teškim, katkad u manje teškim i burnim vremenima pisali o ovdašnjim Hrvatima na hrvatskom jeziku i pokušali naći put svojim napisima do svojih čitatelja. Jer svaka novina, pa tako i naša, ima svoje čitatelje. A to si, poštovani čitatelju, upravo Ti koji u rukama držiš ovaj broj Hrvatskoga glasnika. U njemu ćeš naći i upitni list, ispuni ga i pošalji natrag našem uredništvu kako bismo sutra i tvoje primjedbe uzeli u obzir u stvaranju i sadržajnom oblikovanju tjednika Hrvata u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Zbogom, Narodne novine, živio Hrvatski glasnik

Pod ovim se naslovom opraštao od tjednika Južnih Slavena, u travnju 1991. godine, ondašnji glavni urednik Marko Marković, i ujedno najavio da će Hrvati u Mađarskoj pokrenuti svoj novi, neovisni list, pod imenom «Hrvatski glasnik». «Stigla su nova vremena, svijet se u korijenima mijenja i u ovim našim napaćenim srednjoevropskim prostorima, stoga je posve razumljivo da Srbi žele imati svoj list tiskan isključivo ćirilicom, namijenjen srpskom življu u Mađarskoj, isto tako Hrvati, njih oko 90 tisuća koji žive u sedamdesetak naselja od bačvanske ravnice do brdovitog Gradišća, također žele imati svoje glasilo, koje će ih informirati o svakodnevnica raznih grana zajedničkog nam hrvatskog stabla» – piše u svojim uvodnim riječima pokojni Marko Marković, koji je, na žalost, poslije godinu dana, nakon izlaska prvoga broja, nakon kratke, ali teške bolesti preminuo.

Dobro se sjećam tih vremena kada smo na sjednicama predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, utemeljitelja Glasnika, mnogo razgovarali o tome kakav da bude izgled i sadržaj novog tjednika. Naravno, zadnju riječ imali su stručnjaci, novinari, ljudi od pera, koji su dobro znali da čitatelji mogu pridobiti samo onda ako novine udovolje ukuse različitih slojeva našega življa, kako bi svoje štivo dobila omladina, žene, ljubitelji športa, vjerenici, književnici, likovni umjetnici, da u njemu bude komentara, izvještaja, da se piše o gospodarskim i političkim zbivanjima naše domovine i o zbivanjima u matičnoj zemlji, Republici Hrvatskoj. Svi smo dobro znali, a znamo i sada da čitatelji u prvom redu tisak pretplaćuju onda ako u njemu dobiju točne informacije iz života njihovih užih sredina, ako se piše o njima, o njihovoj kulturnoj baštini, o njihovim težnjama,

ciljevima i planovima. A uza sve to dobro dođu i slike, fotografije, realni obrasci važnih događaja na «terenu». Petnaest godina je prošlo od izdanja prvoga broja Hrvatskoga glasnika. Tijekom vremena mijenjao se vanjski izgled, naslovnica, veličina i broj stranica, broj pretplatnika, a mijenjali su se glavni urednici, pa i novinari. Neki su otišli u mirovinu, a neki u vječiti nepovrat. Njihove majstorske riječi, izvještaje, komentare, članke napisane o događajima hrvatskoga življa čuvaju polako požutjeli stari brojevi tjednika. Hvala im što su velik dio svoga života posvetili očuvanju materinske riječi, dokumentiranju povijesnih zbivanja naših svakodnevnica. Nova vremena stvorila su nove tehničke uvjete, kojima su se morali prilagoditi i suradnici Uredništva i izdavači Glasnika. Utemeljivanjem Izdavačke kuće Croatica Kht. stvoreno je moderno zaleđe tiskanja i širenja lista. Uvjeti su dakle stvoreni, ali često se postavlja pitanje: je li naš tjednik doista udovoljava zahtjevima čitatelja? Ispunjava li svoju dužnost, pa pretplatnici mogu biti zadovoljni njegovim sadržajem? Odgovori su raznoliki. Kako bismo dobili stvarnu sliku o stručnoj spremi i razini lista, potrebni su otvoreni razgovori i dijaloz s čitateljima, kako je to objavljeno ne tako davno u Kulinju prigodom predavanja nagrade «Najselo». Na tim forumima hrvatski žitelji dobili bi mogućnost da iskreno kažu svoje opaske, kako bi Uredništvo i izdavač mogli mijenjati sadržajnu i vanjsku sliku tjednika.

Znamo da je veoma važno, a možda i najvažnije, pitanje broja pretplatnika. Pokojni Marković u svom uvodnom članku izrazio je namjeru da 1991. godine list želi pokrenuti s nakladom od tri tisuće primjeraka, a potajna želja mu je bila da se tiraža u roku od godinu-dvije poveća na pet tisuća primjeraka. Ta želja nije ostvarena. Otvoreno maramo govoriti i o tome: zbog čega se nije povećao, štoviše, zbog čega je opao broj pretplatnika Hrvatskoga glasnika?

Naravno, trebamo naći i nove oblike širenja i raspućavanja kako bi svaka hrvatska obitelj, ustanova, vrtić i škole, kulturne udruge, samouprave pretplatile i čitale jedini list Hrvata u Mađarskoj. Znamo, teški su i materijalni uvjeti izdavanja tiska. No, budimo uvjereni, ako ne povećamo broj pretplatnika, ako ne dokažemo da naši žitelji uistinu žele čitati Glasnik, nema zaklade koja će povećati potporu za tiskanje i širenje novina. I ponovno se pozivam na Markovićev članak koji se završava ovako:

«Dakle, od 2. svibnja u svaku hrvatsku kuću – Hrvatski glasnik!»

Ja kažem, već od sutra u svaku hrvatsku kuću Hrvatski glasnik!

Joso Ostrogonac

Hrvatski glasnik – „oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”

Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, čuvar hrvatske pisane riječi i pisma, postoji u tijeku dugom šest desetljeća. Tjednik Hrvata u Mađarskoj pod imenom Hrvatski glasnik izlazi od 2. svibnja 1991. godine, i ove godine slavimo 15. obljetnicu samostalnoga hrvatskog tiska u Mađarskoj. Naime, društvenim promjenama početkom devedesetih i događanjima u matičnoj domovini te osamostaljenjem Republike Hrvatske, priznate i ravnopravne članice velike svjetske obitelji naroda, napokon su i hrvatski jezik i pismo dobili svoju samostalnost, a time su i Hrvati u Mađarskoj ušli u novo doba.

Hrvatski glasnik danas je list Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj koji se nalazi u organizacijskom ustrojstvu Croaticae Kht-a, neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost. Hrvatski se glasnik financira iz državnoga proračuna putem natječaja kod Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

Hrvatski glasnik, na 16 stranica u koji izlazi svakoga četvrtka i bavi se širokim rasponom tema, iz područja društvenih i političkih događanja, povijesti, kulture, jezika, književnosti, kazališta, etnologije, dijalektalnog blaga, dječjih stranica, športa, veze s matičnom domovinom. Nastoji brzo reagirati na događanja u svijetu koji nas okružuje jer to danas i traže čitatelji. Rad u Hrvatskome glasniku temelji se na načelima slobodnog tiska i ogleda se u svim novinskim vrstama. Na stranicama Hrvatskoga glasnika ogledaju se specifičnosti koje krase hrvatsku manjinu u Mađarskoj, bogatstvo njezinih etničkih skupina, bošnjački, bunjevački, gradišćanski, podravski, pomurski, racki, šokački Hrvati, bogatstvo mjesnih govora i dijalekata, prošlost, sadašnjost i budućnost Hrvata u Mađarskoj. Uredništvo Hrvatskoga glasnika danas čine tri zaposlena novinara: Timea Horvat, Bernadeta Blažetin i Stipan Balatinac, na čelu s glavnom urednicom Brankom Pavić Blažetin, te uz pomoć vanjskog suradnika Marka Dekića i dopisnika.

Na pragu trećega tisućljeća Hrvatski glasnik informativna je bazu u životu Hrvata, a ujedno u eri informativne revolucije on je „oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”.

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica
Hrvatskoga glasnika

Moje godine ili kako je biti narodnosni novinar

Nakon što sam se prijavio na raspisani natječaj, u proljeće 1993. već sam postao suradnikom Hrvatskoga glasnika iz Bačke, čiji je glavni i odgovorni urednik tada već bio Ladislav Gujaš, njegov zamjenik Marko Dekić i član Uredništva Stipan Filaković.

Od 25. veljače 1993. list je obnovljen, i formatom i sadržajem, odnosno koncepcijom. U obraćanju čitateljima Ladislav Gujaš uz ostalo piše da je to već «noviji Hrvatski glasnik», a «proizvod jedne sastavno nove redakcije» i dodaje: «Sigurno ste primijetili da je list postao malo veći, došlo je do promjena i u strukturi, a prostor se proširio i sadržajno. Taj proces nije konačan. Trudit ćemo se da pronađemo nove mogućnosti, da s vama zajedno, štovani Čitatelji, sastavljamo naš jedini tjednik, naše hrvatsko glasilo. Želimo da Hrvatski glasnik postane zrcalo našeg života, svih zbivanja u nas i u vezi s nama. Cilj uredništva je da Hrvatski glasnik pristizhe do što više hrvatskih obitelji.»

Za ovih desetak godina prijeđen je uistinu velik put. Ne može se reći da možemo biti u potpunosti zadovoljni, ali je mnogo ostvareno od prvotnih ciljeva koji su zacrtani osnivanjem Hrvatskoga glasnika, a zatim i koncepcijom novoga urednika. Uredništvo je popunjeno suradnicima iz svih naših regija – Timea Horvat (Gradišće), Beta Blažetin (Pomurje), Branka Pavić Blažetin (Baranja i Podravina) i dr. Marin Mandić (Budimpešta). Povremeno smo imali i svoje vanjske suradnike. Time je stvorena i mogućnost da Glasnik doista postane „zrcalo našeg života“, da piše o zbivanjima, priredbama i inim sadržajima Hrvata u Mađarskoj.

Iako nije uvijek lako, ali je lijepo biti hrvatski novinar u Mađarskoj. Za mene osobno, od početaka moga novinarskog rada nema ljepšega i uzvišenijega negoli pisati o radu, uspjesima, ali i poteškoćama, o svemu onome čemu se veseli i žalosti hrvatska zajednica diljem Mađarske, po našim regijama i naseljima. Svaki posjet nekome naselju, sudjelovanje na nekoj hrvatskoj priredbi, susret s našim ljudima u meni iznova budi i jača osjećaj pripadnosti jednoj maloj zajednici, potiče ljubav prema materinskoj riječi. Mi, manjinski novinari, sudionici smo svega onoga što se događa u našoj zajednici više nego drugi. Baš zbog toga naša je odgovornost veća da to prenesemo i našim čitateljima. S druge strane, i naš je list poticaj mnogima da krenu putem očuvanja i njegovanja naše kulturne baštine, napose materinskoga hrvatskog jezika.

S. Balatinac

Petnaesta obljetnica Hrvatskoga glasnika

O ulozi i važnosti pisane riječi, o važnosti novina, književnih i znanstvenih publikacija u životu jedne manjine suvišno je govoriti. Narod živi kroza svoj jezik, a jezik se održava, gaji i razvija i pomoću tiskarskih izdanja, pomoću novina i knjiga. (Na žalost, u Mađarskoj do sada još nitko nije sintetizirao izdavačku djelatnost Hrvata – a zna se da imamo veliko bogatstvo dokumenata pisane riječi.)

Hrvatsko izvandomovinstvo najvjerojatnije je najšarenije upravo u nas – imamo osam etničkih skupina koje se razlikuju ne samo po običajima, mentalitetu i folklornim tradicijama već i po jeziku. Njihove je opravdane interese najteže uskladiti baš na polju izdavačke djelatnosti jer ovdje se odmah javljaju razumljivi emotivni i mjesni interesi.

Izdavačku djelatnost Hrvata u Mađarskoj od 1945. godine možemo podijeliti u dva razdoblja:

- izdavačka djelatnost za vrijeme vladavine srpskohrvatskog mozaik-jezika (1945. – 1990.),
- izdavačka djelatnost na hrvatskom jeziku (od 1990. god.).

Istina da srpska jezična dominacija 80-ih godina slabi, ali o javnoj uporabi hrvatskog jezika, o hrvatskom novinarstvu možemo govoriti samo nakon društvenih promjena, nakon 1990. godine. Od te godine datira naše hrvatsko novinarstvo u najnovijoj našoj povijesti. Počeli smo se vraćati čistom hrvatskom izvoru, a *Hrvatski glasnik* – naš jedini tjednik – istodobno je stao u službu novoga hrvatskog preporoda u nas. Osim Hrvatskoga glasnika pokrenuli smo godišnjak *Hrvatski kalendar*, katolički časopis *Zornica* i *Hrvatski katolički kalendar* (1993). Ovdje možemo

spomenuti i časopise *Riječ* i *Pogledi*. Ne odričemo se ni onih hrvatskih autora koji su publicirali i prije 1990. godine. Dapače, to je dio naše bogate i slavne baštine koju ne dajemo nikome. Danas kada govorimo o okruglim obljetnicama izdavačke djelatnosti Hrvata u Mađarskoj, želim naglasiti da i u današnjemu suvremenom životu, u nazočnosti televizije i radija, novine i knjige imaju svoje važno mjesto u našem kulturno-prosvjetnom životu. Ne želim govoriti o modernim masmedijima čiji je utjecaj diljem svijeta golem jer za nas je mnogo zanimljivija i važnija tiskana riječ u prošlosti i sadašnjosti, koja je imala, a i sada ima za sve Hrvate u Mađarskoj bitnu ulogu i važnost u našem opstanku, u razvoju jezičnih tradicija, te pomoću toga i u gajenju narodne svijesti i njegovanju hrvatskih kulturnih tradicija.

Naš Hrvatski glasnik, naš kalendar i svako naše i izdanje mora povezati Hrvate u Mađarskoj u duhovnom, kulturnom pa i u političkom smislu. Jednako tako mora nas poticati na uporabu hrvatskoga jezika. Materinski jezik manjine u dijaspori (ili izvandomovinstvu) ima višestruko značenje:

- on je komunikacija,
- otpor asimilaciji,
- dokazivanje umjetničkih vrednota,
- nacionalni ponos,
- znak povijesnog, kulturološkog i duhovnog povezivanja s matičnim narodom.

Tiskana je riječ fleksibilna, jača nacionalnu svijest, lako prelazi granice naših geografskih odvojenih regija – pa i državne granice, tako da nas tiskarski produkti ne povezuju samo međusobno već isto tako i s matičnom državom Republikom Hrvatskom.

U ovim svečanim trenucima želim podsjetiti na sve naše novinare, književnike, znanstvenike, autore mnogih knjiga, studija – na one koji su živi, ali i na one koji, na žalost, već nisu među nama – koji su svojim radom obogatili sve nas, koji su i svojim perom dokazivali ljepotu i vrednotu naše materinske riječi. Hrabreći nas i u najtežim životnim trenucima i podsjećajući nas da onaj tko izgubi svoj materinski jezik, gubi svoje korijene, zaboravlja svoje roditelje i ognjište. Hvala njima! Današnjim novinarima i autorima pak želim dobro zdravlje, kreativnosti i puno zadovoljstva u ovome plemenitom radu, a nama, zastupnicima, kulturno-prosvjetnim djelatnicima i svakoj Hrvatici i Hrvat, da budemo pretplatnici i čitatelji naših novina i naših izdanja jer inače sve ono što je napisano, postaje mrtvo i žalosno slovo.

Zadaća manjinskog novinara nije samo napisati, zabilježiti. Njegova je uloga i zadaća od toga znatno složenija. Slično kao i kod našeg učitelja koji nakon održanoga školskog sata ne može reći „perem ruke“, ja sam svoje odradio.

Mijo Karagić

Hrvatski glasnik – „oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”

U godini u kojoj obilježavamo 15 godina imena Hrvatski glasnik i 60. godišnjicu neprekinutog tiska na hrvatskom jeziku u Mađarskoj Uredništvo Hrvatskog glasnika u više je navrata boravilo među svojim čitateljima na terenu, održalo niz novinarskih radionica u našim hrvatskim školama. Sjetimo se slikom još jednom naših propagandnih aktivnosti. Uredništvo

Mala ljetna škola hrvatskoga jezika u Santovu

Novinarska djelaonica i u koljnofskoj školi

U koljnofskoj školi Mihovila Nakovića, spono kot i u hrvatski škola u Budimpešti ter Petocrikvi, održana je novinarska djelaonica. Školari 5. razreda, pod peljanjem učiteljice

hrvatskoga jezika Ingridke Klemenšić i gradišćanske novinarke Hrvatskoga glasnika Timee Horvat, detaljno su se upoznali s tajednikom Hrvatov u Ugarskoj.

Novinarska radionica Hrvatskoga glasnika u pečuškoj hrvatskoj školi Miroslava Krleže

Novinarska radionica Hrvatskoga glasnika u HOŠIG-u

Mišljenje štiteljev na 15. obljetnicu Hrvatskoga glasnika

**Mirko Berlaković,
Veliki Borištof
(Austrija)**

Dopustite mi da se najprije malo predstavim. Ja sam Gradišćanski Hrvat u Austriji, bio sam učitelj, nastavnik i direktor škole u Velikom Borištofu, a najomiljenija zabav mi je pjevanje, sviranje i sabiranje hrvatskih narodnih pjesam. Na srcu mi leži i hrvatska štampa, za ku sam se posebno skrbio kroz pet ljet kao potpredsjednik, a kroz daljnjih 15 ljet kao predsjednik Hrvatskoga štamparskoga društva. Nahadjam se peto ljetu u mirovini. No, nisam mirovinu shvatio tako da mirujem, nego se puno bavim hrvatskom pjesmom i hrvatskom štampom. Pobiram i bilježim hrvatske pjesme, a uza to čekam, pun znatiželje, svaki ponedjeljak na Hrvatski glasnik (u Austriju stigne malo zakašnjeno). Najprvo pogledam i pročitam – kao Gradišćanac – doprinose koji su potpisani sa Tiho, jer su to članci koji se bavu životom Gradišćanskih Hrvatov. Brižno sprohadjam život moje gradišćanske braće s one strane granice, pri čemu mi Glasnik pruža veliku pomoć. Od svojih najmladjih dan sam iskao kontakte k njim i pri svakoj prilici izražavam svoju povezanost s njimi. Prik Glasnika doznajem ča se zbiva u pojedini seli, kakove imaju probleme i kako ih pokušavaju rješavati. U drugom redu čitam i ostale doprinose iz drugih krajev Ugarske kade živu Hrvati. Tako sam prik Hrvatskoga glasnika povezan sa životom Hrvatov u Ugarskoj. Iz Glasnika doznajem kako se održavaju običaji i predaju od starih na mladje. Najviše me veselu visti o mladi školski tamburaški i

pjevački zbori, o različni tabori i školskom životu. Ipak sam cijeli svoj život prebavio u školi. U mladini leži naša budućnost. No, drago mi je i to da se morem u Glasniku informirati o različni projekti, kot je to Interreg-suradnja ili zaklade, nadalje o pohodu političarov iz Hrvatske, koji su poiskali Hrvate u Ugarskoj, da očvrstu postojeće kulturne i gospodarstvene veze ili da ugovoru nove. Tako je postao Hrvatski glasnik mostom koji me povezuje s mojom hrvatskom braćom u svi regija Ugarske.

**Judita Škrapić-Garger,
Northampton
(USA)**

Danas kada moderna tehnika omogućuje da mnoge novine i časopisi dospu u dome svih Hrvatov, rašicano po cilom svitu, čudami se kvizno pitaju zašto bih se negdo u SAD-u preplatio na Hrvatski glasnik. Odgovor je u mojem slučaju jednostavan: Doklje sam u Petrovom Selu živila, nastala mi je pravica da svaki petak, po školi preštem što je novo u hrvatski seli. Moje preseljenje u Ameriku meni još i maru nij zlamenovalo da ću se kompletno obrnuti od onoga što me doma zanimalo. Zato mi je izvanredno drago kada u poštanskoj ladici vidim hrvatska slova s dilom hrvatskoga grba. Premda se svaki tisak malo kasni, nigdar ne pogledam nove broje „online“. Meni je prelistavanje i fizička nazočnost novin jako važna. Znam da je svaki tisak bio u ruka nekoga koga morebit i osobno poznam. Moram priznati da je kvaliteta novin od ljeta do ljeta sve bolja. Mislim ovde i na sadržaj. Dobro je viditi da se u mnogi seli za koje dugo nij bilo čuti, zbudja hrvatska svist. Vidim kako se Glasnik

probuje obrnuti svim generacijam. Ako morem nešto predložiti, bilo bi to s jezične strane. Znam da je kultura jako važna u žitku manjine, ali mislim da je jezik još važniji i potribovali bi nešto pokrenuti i s jezične strane. Pokidob je jako malo knjig s autentičnimi jezičnimi vježbami, kvizna sam da bi se mnogi veselili i malim jezičnim vježbam. S ovom bi željila svakom djelatniku Hrvatskoga glasnika puno snage za daljnju borbu za opstanak i mnogo uspjeha za daljnje djelo. Neka se glas našega naroda još dugo čuje po cilom svitu!

**Željko Šoštarić,
Prigorje-Brdovečko
(Hrvatska)**

Već sam dvije godine čitatelj Hrvatskoga glasnika. Budući da sam vrlo zadovoljan listom, odlučio sam Vam se ovim putem javiti. Aktivni sam član KUD-a Januševec, pa su mi najdraže teme o suradnji KUD-ova iz Hrvatske i Mađarske, o kojima često pišete. KUD Januševec već šest godina uspješno surađuje s Kulturno-umjetničkim društvom Kajkavci iz Umoka, a održavamo i dobre odnose s nekoliko društava iz Gradišća. Budući da tamo imam mnogo znanaca i prijatelja, vijesti o njima me posebno vesele. Sviđa mi se što često ističete važnost uključivanja mladih u očuvanje hrvatske narodne baštine i što izvještavate o nadolazećim priredbama i koncertima. Uza želje da ostanete jednako dobri i u budućnosti, lijep pozdrav svim čitateljima Hrvatskoga glasnika, cijenjenom uredništvu, a poseban pozdrav i mojim dragim Umočanima.

Intervju

Margita Mirić, ravnateljica Osnovne škole Draškovec

„Voljela bih da učenici iz Hrvatske upoznaju vrednote Hrvata iz Mađarske“

Što će nam donijeti sudbina, ne znamo unaprijed, no ipak kažu da čovjek sam upravlja svojim životom. Vrijedi to i za Margitu Mirić koja je iz Mađarske otišla živjeti u susjednu Hrvatsku. Gđa Mirić rodom je iz Serdahela, dijete iz mješovitoga braka (majka Hrvatica, otac Mađar), majka troje djece, učiteljica hrvatskoga jezika, ravnateljica u Međimurju, kontakt-osoba među pomurskim i međimurskim školama. Ona ubuduće želi ostvariti vrlo dobru suradnju među djecom i nastavnicima.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin

Margita je svoje školovanje započela u serdahelskoj osnovnoj školi, zatim ga nastavila u Srednjoj školi «Jannus Pannonius» za odgojiteljice u Pečuhu, te na visokoj školi na struci hrvatskoga jezika. Za vrijeme studija upoznala se sa sadašnjim mužem Zvonkom Miričem i udala se u Hrvatsku, u Domašinec. Danas je majka troje djece. Kako joj se nastavio život u našoj matičnoj domovini i još kakve želje ima, porazgovarale smo jednog jesenskog dana kada mi je dovozila knjige.

Margita, čemu pripisuješ svoju udaju u Hrvatsku, sudbini ili možda si i sama kriva za tvoj život u drugoj državi?

– Ne bih znala reći. Mali udio imaju u tome i moji učitelji. Kada sam završila osnovnu školu, htjela sam učiti za švelju ili prodavačicu, tada je moj razrednik, učitelj Penzeš, posjetio moje roditelje i rekao da ja svakako moram krenuti za pedagoga jer imam vrlo dobre ocjene i jako sam marljiva. Tako sam se odlučila za odgojiteljicu. Kada sam tamo maturirala, učitelj Blažetin me je nagovorio da krenem studirati, no usput sam i radila u sumartonskoj osnovnoj školi, koja je tada bila područna škola Serdahela. Tada sam već znala da je bilo vrlo pametno poslušati svoje nastavnike jer sam uživala raditi s djecom, i dandanas obožavam raditi u školi, ta ljubav još uvijek postoji.

A kako druga ljubav, u osobnom životu, jer mislim da te je ona povela tamo gdje si sada. Kako si upoznala svog muža?

Nakon prve godine studija mislila sam da ću preko ljeta raditi u Hrvatskoj, jer trebalo mi je za džeparac, a isto tako mislila sam da će mi dobro doći vježbanje jezika. Imali smo prijatelje u Hrvatskoj koji su mi nabavili posao. Otišla sam u Hrvatsku i nakon tri dana sam upoznala moga sadašnjeg muža, bila je to ljubav na prvi pogled. Naravno, moji roditelji nisu se baš radovali, ali kada su vidjeli da je to ozbiljno, pristali su.

Kako su te prihvatili u novoj sredini, je li ti bilo teško uklopiti se? Ipak je to bila druga država.

– Naravno, u početku sam bila atrakcija «sneha iz Mađarske», ali ja sam već otprije poznavala ljude u Draškovecu, a jezik mi nije bio prepreka. Možda sam se morala više dokazivati na poslu, trebala sam se potvrditi da sam ja stvarno učiteljica hrvatskoga jezika, da vrijedim toliko na tome polju koliko oni koji su iz Hrvatske. Trebala sam više raditi jer znali su da sam odrasla u drugoj državi, u drugoj sredini gdje dodir s hrvatskim jezikom i kulturom nije bio toliko jak kao u Hrvatskoj.

Kada si se zaposlila u školi?

– Godine 1994. započela sam raditi kao zamjena u školi, radila sam u dječjem vrtiću. Dakako, morala sam nostrificirati diplomu, stoga sam u Zagrebu pohađala Filozofski fakultet. Zatim me je jedna kolegica nagovorila nek se prijavim za školu, jer nema smisla da s takvom diplomom radim u vrtiću. Prvo sam prihvatila posao u Orehovici, tamo sam radila kao profesorica hrvatskoga jezika. U Draškovecu radim šest godina, a tri godine sam ravnateljica.

Radila si u Sumartonu, a sada u Draškovecu. Ima li neke razlike u podučavanju?

– Djeca su svugdje jednaka. Trebam reći da su u našoj školi djeca dobra i što se tiče vladanja, a ima i dosta nadarene djece. Mislim da među našom djecom u Međimurju i Pomurju nema velike razlike, većinom su seoska djeca i razmišljaju na sličan način.

U posljednje vrijeme tvoje ime više puta je spomenuto i u našem tjedniku, većinom zbog poticanja dobre suradnje između hrvatskih škola s obje strane Mure. Ti si čak i pisala projekt preko kojeg bi željela povezivati ustanove. Nedavno si nabavila vrlo mnogo udžbenika za pomurske škole, čak i za škole drugih hrvatskih regija u Mađarskoj. Možda osjećaš neku dužnost prema kolegama, učenicima svoje rodne zemlje?

– Osjećam to kao neku potrebu, i zbog

osobnih veza, a i zbog toga što sam upoznata s položajem hrvatske manjine u Mađarskoj. Voljela bih da suradnja bude temeljita. Mislim da ovo što je sada, to je samo uzajamno posjećivanje priredaba, recimo godišnje 2-3 puta, ali ja se ne bih zadovoljila time. Najviše mogućnosti vidim na polju surađivanja školstva, naravno, kod djece, nove naraštaje moramo odgajati u slobodnijem duhu, ali i u duhu snošljivosti. Djeca su vrlo otvorena na to, jer unatoč računalu, televizoru ona se vole družiti, međusobno komunicirati. Voljela bih ostvariti dopisivanja, druženja, susrete, posjećivanja nastave, formiranje radionica. Jedan tjedan bi se to moglo ostvariti u Hrvatskoj, drugi tjedan u Mađarskoj. Voljela bih da učenici iz Hrvatske upoznaju vrednote Hrvata iz Mađarske, jer sam ja ponosna na to. Druga stvar zbog čega bih htjela pomoći proizlazi iz onog iskustva što sam i ja živjela kao pripadnica manjine u Mađarskoj. Znam da je vrlo teško očuvati materinski jezik u takvoj sredini gdje se javno ne govori na tome jeziku, ali probuditi ljubav prema njemu, prema kulturi možemo sa sitnim dobrotama, s prijateljstvima, predstavljanjem njegove vrijednosti.

Sve je to vrlo lijepo, ali često čujem da je za suradnju potrebno dosta materijalnih sredstava.

– Mislim da to prije svega ne ovisi o novcu. Međusobna posjećivanja možemo ostvariti i iz manje novaca. Prehrana djece može se riješiti, smještaj bi mogli dobiti kod obitelji. I mi smo nekoć tako ugostili prijatelje iz drugih regija. To bi bilo najučinkovitije i što se tiče učenja jezika.

Iz tvog razgovora osjećam da se u Hrvatskoj osjećaš potpuno doma. Koju državu smatraš svojom domovinom, Mađarsku ili Hrvatsku?

– I jednu i drugu. U Hrvatskoj živim 14 godina, mislim da mi je već bliži hrvatski jezik, hrvatska kultura, razmišljam na hrvatskom jeziku, ali nikada ne mogu zaboraviti godine proživjele u Mađarskoj. Zapravo meni je to takoreći isto, daljina nije velika, a granice su sve slobodnije.

Čekaš li možda da Hrvatska stupi u Europsku uniju? Hoće li to tebi donijeti olakšanje.

– Čekam ponajprije zato da mogu uvoziti namještaj. Baš sam si izabrala tu u Mađarskoj koji bi voljela kupiti, jer zasada su vrlo komplicirani carinski propisi, ali mislim da tako puno neće mijenjati u mojim odnosima između dvije države.

Chico u Vašvaru

Filmski večer s Eduardom Rózsom Floresom

Brojni su se organizatori nanizali za filmskim večerom u Vašvaru, sredinom prošloga mjeseca, pri kom su varošćane pozvali na filmsku projekciju *Chico*, u prekrasni novi kulturni dom. Ugarsko-hrvatsko-nimško-čileanska koprodukcija je napravljena pod njegovanjem Filmskoga studija Hunnia pod režijom Iboley Fekete. Film je 2001. ljeta u Karlovy Varyju dobio nagradu za najbolju režiju, a i nagradu ekomeničkoga žirija. Ljetodan kasnije u Berlinu mu je pripala Europska nagrada John Templeton, a isto to ljeta na (33.) ugarskoj filmskoj smotri *Chico* je dostao glavnu nagradu kot i u Lagowu i Istantulu. Glavnu ulogu je odigrao Eduardo Rózsa Flores čiji žitak je iz bolivijskoga Santa Cruzu peljao uprav u srce Europe, pokidob mu je otac bio Ugar. Igrmom slučaja, ali morebit i sudbine, mladi Eduardo svenek je bio onde kade su se zgodale velike stvari, a za to mu je bio dobar fundamenat i novinarski posao. Izvješćavao je kubansku novinsku agenciju Prensa Latina, španjolski dnevnik La Vanguardia, uza to paralelno je izvješćavao i španjolsku radioemisiju BBC World Servica. U juniju 1991. ljeta doputuje u Zagreb, a mjesec augustuša ga najde jur med redi Hrvatske narodne garde, u ku stupi kot prvi stranjski dobrovoljac. U Laslovu skupaspravi Prvi internacionalni vod u kom se boru dobrovoljci iz 22 nacija. Kad Arkanovi četnici okružuju ugarsko selo Laslovo, tragajući za španjolsko-ugarskim zapovjednikom, do zemlje srušu i zniču cijelo selo. Do 1992. ljeta Eduardo R. Flores još diozima na razni područji fronta Domovinskoga boja, a kratko zatim vraća se domom u Budimpeštu. Dobiva

hrvatsko državljanstvo i 1993. ljeta kot pukovnik ostavlja za sobom Hrvatsku vojsku. No, ne i doživlja je koji su objavljeni samo ljetodan kasnije u knjigi pod naslovom *Prljavi boj*. Iz ovoga memorara će se napraviti sljedeći igrani film ki je trenutačno još u pripremi američkoga neovisnoga filmskoga društva. Odonda je Eduardo izdao još šest knjig, med njimi je i trojezična zbirka pjesam *Vjernost*. Jur je gotov i najnoviji rukopis pjesam. Uza to, kako je rekao, pred nekoliko ljet je Budimpeštu izminuo s jednim malim naseljem u Nógrádszék županiji, kade aktivno sudjeluje u mjesnom kulturnom žitku. U medjuvrimeu jur je dvakrat bio u Iraku kamo je otrpatrio humanitarni transport Društva ugarskih islamov, putovao u Indoneziju, a nekoliko tajednov je djelovao i kod medijskoga centra u Siriji. Polag toga, njegove publikacije redovno moremo preštati u časopisu *Kapu*, a urednik rubrike je i kod ugarske periodike *Leleplezõ*. U večernjem razgovoru, naravno, nisu se mogli izbignuti ni aktualpolitička pitanja ter su se vezale mnoge pretpostavke za sadašnje, kritično gospodarstvo, moralno s napetosti puno stanje države. Pod temom *Revolucionarni narod* je Eduardo Rózsa Flores sudjelivao i na podiju 26. oktobra u Budimpešti i govorio je pred pol jezero ljudi. Sljedeći mogući susret je s njim u Pečuhu 20. novembra, pondiljak. Početo od 18 uri u Dominikanskom stanu, u organizaciji Pečuškoga kulturnoga centra čeka zainteresirane pjesnik, publicist na razgovor-analizu sadašnjega društvenoga stanja, pod naslovom *Revolucija, mediji, Ugarska*.

-Tiho-

Koncert hrvatskih glazbenika u Budimpešti

Na poziv glavnog organizatora, veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, 10. listopada u Komornoj dvorani Glazbene akademije „Ferenc Liszt” prireden je koncert zagrebačkih glazbenika: violinista Anđelka Krpana i glasoviristice Renate Hil. Gosti su mogli uživati u na visokoj umjetničkoj razini izvedenome programu zagrebačkih umjetnika koji su u duetu izveli djela glasovitih skladatelja: Mozartov C-dur sonatu i KV 296; Papandopulove Meditacije; Schumanovu Prvu e-mol sonatu, op. 105; Pejačeviću Prvu D-dur sonatu, op. 26 te Bartókove Rumunjske plesove.

Na kraju programa umjetnicima je zahvalio veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Stanko Nick, izrazivši ujedno svoje zadovoljstvo što su se pozivu odazvali i nastavnici i đaci naše budimpeštanske gimnazije.

Gospodin Anđelko Krpan rodod je iz Zagreba, diplomirao je na klasi K. Petrovića na Glazbenoj akademiji u Zagrebu i stekao stupanj majstora na klasi D. Schwarberg u Beču, a potom se usavršavao na Menuhinovoj akademiji. Dobitnik je brojnih umjetničkih nagrada. Od 2006. g. koncertni je majstor Hrvatske nacionalne opere i djeluje na struci violine kao predavač na Zagrebačkoj glazbenoj akademiji. S gudačkim kvartetom Sebastian izišla su im dva CD-a s djelima C. Debussyja, L. Janačeka, B. Papandopula i D. Pejačevića.

Umjetnica Renata Hil rodod je iz Splita, završila je u klasi K. Gekića na novosadskoj Glazbenoj akademiji. Usavršavala se na majstorskim kursovima H. Kammerlinga i E. Frieser. Dobitnica je više visokih nagrada. Neprekinuto nastupa na koncertnim priredbama diljem Hrvatske. Redovito joj se objelodanjuju snimci na radio-televizijskim postajama.

M. D.

Trenutak za pjesmu

Jure Kaštelan

(1919. – 1990.)

Svijetliš u tmuni

Svijetliš u tmuni, sanuješ pod štitom
sva od straha, sva od dobrote.
U gori rasteš, bubriš u zori,
oploduješ se kroz živote.

Neranjiva si, sva si od sna,
sva si od krvi, sva od mesa,
raskrili se, natkrili, krili
nad lešinare, nas nebesa.

Iz povijesti hrvatskoga tiska u
Mađarskoj

**(4. srpnja 1996. iz pera Stjepana
Zlatarića, svećenika iz Mohača)**

„Nepobitna je činjenica da tisak igra vrlo važnu ulogu u protoku svih vrsta informacija pa shodno tome i očuvanju i razvijanju nacionalnog hrvatskog identiteta.

Jesmo li izvršili analizu što sve u Mađarskoj za Hrvate od tiska ima, a što je to što bi trebalo biti. Prvi podatak je zasigurno poznat tj. Koliko pretplatnika «Hrvatskog glasnika» ima u Mađarskoj. Volio bih da moja informacija nije točna ni istinita. Neprovereno je da je tiraž i broj pretplatnika za navedeni tjednik odviše skroman te ne odgovara prosjeku nacionalnih manjina u drugim razvijenim zemljama.

«Hrvatski glasnik» mora postati magnet i imidž za svaku hrvatsku obitelj u Mađarskoj. Osim toga, što je prirodno za svakoga čovjeka hrvatske narodnosti, to je ujedno i jedan način borbe protiv nadiranja asimilacije.

Ja bih svojoj braći Hrvatima toplo preporučio da se pretplate na «Hrvatski glasnik» i ostale novine na materinском jeziku. To ne znači da treba zanemariti državni tisak u Mađarskoj. Hrvatske obitelji širite i čitajte: «Hrvatski glasnik» ma gdje živjeli u sadašnjoj vašoj domovini. To je vaš hrvatski list!”

PEČUH – U organizaciji Hrvatske kulturne udruge i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, u Hrvatskome klubu 8. studenog održana je tribina i predavanja koja su za temu imala 1956. u ogledalu novih arhivskih istraživanja. Predavači su bili András Rozs, glavni arhivar Arhiva Baranjske županije, koji je izlagao na temu Revolucija 1956. u Pečuhu i Baranjskoj županiji, Đuro Franković, istraživač, koji je izlagao na temu Azil Imre Nagya, i Dinko Šokčević, povjesničar, koji je izlagao na temu 1956. u hrvatskom tisku. Priredba je ostvarena potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine.

ZAGREB – U organizaciji Hrvatskog Centra PEN i Hrvatskog društva pisaca, 2. studenoga u Zagrebu je otvoren 3. Međunarodni festival „Književnost uživo“, u sklopu kojega se predstavlja 25 književnika, većinom pjesnika, svih naraštaja. Iz Mađarske na Festivalu sudjeluje László Garaczi.

Iz jugoslavenskih dokumenata o revoluciji 1956.

Andropov uplašen i zabrinut, neki mađarski političari događaje ocijenili „kontrarevolucionarnima“

Sovjetsko vodstvo koje je bilo za destalinizaciju, čak je u dva navrata interveniralo u Budimpešti, i sa svojim trupama sudjelovalo u ugušivanju narodnog ustanka i revolucije te pokreta za nezavisnost zemlje. Sovjetsko vodstvo koncem listopada, nakon prve intervencije, donosi odluku u povlačenju sovjetskih trupa iz Mađarske. Najvjerojatnije oni su uslijed brojnih krvavih pogroma mađarskih komunista promijenili svoju odluku o povlačenju, te za par dana ući će nove sovjetske trupe u Mađarsku. Međutim, nakon dogovora Tita i Hruščova na Brijunima 2-3. studenoga već je drugog dana, 4. studenoga, revolucija za svega jedan dan i ugušena. Sve se to događalo istovremeno sa sveskom krizom, kada su se engleske i francuske jedinice umiješali u rješavanje krize oko Sueskoga kanala, pa je postojala ozbiljna opasnost od eskalacije događaja i izbijanje novoga svjetskog rata.

„1. Danas sam razgovarao sa sovjetskim Andropovim, čiju rezidenciju čuvaju sovjetski tenkovi tako da je moguće prići samo uza sovjetsku pratnju. Andropov je jako uplašen i zabrinut. Upitan, potvrdio da je mađarska Vlada pozvala sovjetske trupe u pomoć i da će one napustiti grad i vratiti se u svoje baze čim se uspostavi red. Nije mu poznato kakav (...) stav ima njegova vlada u vezi sa zahtjevima da sovjetske trupe napuste mađarski teritorij.

2. Danas sam razgovarao telefonski s ministrom vanjskih poslova Horvatom. Rekao mi je da će uskoro biti objavljen sastav nove Nađeve vlade nacionalnog jedinstva na širokoj osnovi, da će sigurno iz Vlade ispasti sadašnji ministar unutrašnjih poslova Piroš Laslo (Piros László) i ministar narodne obrane Matai Ištvan (Mátai István). Dodao je da je situacija u gradu uglavnom konsolidirana i da će do sutra ujutro sve biti u redu. U vezi s našom posljednjom izjavom (naš telegram

br. 526) Horvat saopćio da se u provinciji (u Debrecinu i drugim industrijskim centrima) obrazuju radnički komiteti koji drže vlast, jer su izgubili svaku vezu s centralnom vladom. (...) Komitet u Debrecinu pregovarao sa sovjetskim komandantom, i sovjetske trupe napuštaju grad.

3. Cijelog dana uzalud se pokušavamo probiti do zgrade Parlamenta gdje sam imao ugovoreni sastanak s Marošanom, članom PB.” – javlja Soldatić 26. listopada (broj telegrama 525).

Mađarska Vlada, u njoj i komunisti koji su stradali za vrijeme Rakošijeva režima, događaje mađarske revolucije sasvim su krivo protumačili, čime, kako ćemo u nastavku doznati, nije se mogao složiti ni Dalibor Soldatić, koji 27. X. javlja (broj telegrama 529):

„Danas sam hitno zatražio sastanak s Nadom ili drugim članom Vlade koga on odredi (...) primili su me potpredsjednik Vlade Erdei Ferenc i ministar vanjskih poslova Horvat Imre. Po mene su u Ambasadu došla oklopna kola s ministrom Horvatom. Priopćio sam im da sam došao po nalogu Vlade da se obavijestim o situaciji, jer da u našem rukovodstvu vlada prilična neizvjesnost te da bismo im željeli pomoći bude li moguće. Dodao sam da sam već dva dana prije ove instrukcije uzalud pokušavao stupiti u kontakt s nekim iz rukovodstva. Erdei izložio situaciju na sljedeći način: radi se o organiziranom kontrarevolucionarnom pokretu širokih razmjera. Za diskusiju je pitanje odnosa između organiziranih snaga i istupa širokih narodnih masa za demokratizaciju zemlje, ali neosporno je da se u svakom slučaju radi o organiziranom kontrarevolucionarnom pokretu. Uzrok nezadovoljstva masa, osim mjera koje smo poduzimali od srpanjskog plenuma, leži u pogriješnoj politici Rakošijevog perioda. (...)”

(Nastavit će se)

Đuro Franković

6. Međunarodni ženski rukometni turnir „Grubišno Polje 2006“

Povodom dana grada, 28. listopada 2006. godine, ŽRK „Ilova“ iz Grubišnog Polja, uz pomoć Športskog saveza Bjelovarsko-bilogorske županije i poglavarstva grada Grubišnoga Polja, organizirao je ženski rukometni turnir za naraštaj 6-7. razreda osnovnih škola.

Turnir se održavao u športskoj dvorani Osnovne škole Ivana Nepomuka Jermešića, u našoj bratskoj ustanovi u Grubišnome Polju. Na turnir su se prijavile i došle tri rukometne ekipe i, naravno, domaćini. Odazvali su se: RK „Daruvar“, RK „Podravka“, ŽRK „Šeljin“ i RK „Ilova“ (kao domaćin).

Natjecanje je počelo prije podne u 10.30 utakmicom između domaćina „Ilova“ i „Daruvara“. Utakmica je završila s pobjedom domaćina. Nakon toga naša ekipa igrala je s „Podravkom“. Na žalost, s malim uspjehom, premda prije spomenute dvije ekipe navijale su za nas. Nakon ovog poraza, naše djevojke igrale su utakmicu za 3. i 4. mjesto protiv „Daruvara“, i to s malo više uspjeha, ali i ova je završila s porazom naših. Završnu utakmicu igrali su domaćini s „Podravkom“, koja je pobijedila domaćine, i tako osvojila prvo mjesto. Na drugome mjestu završili su domaćini „Ilova“, na trećem „Daruvar“, a na počasnome četvrtom mjestu naša ekipa iz Šeljina. Naše djevojke nisu bile razočarane jer su protivnici bili prejak za nas.

Veliki razlikovni poraz naših od „Podravke“ nimalo nije čudan (niti da su oni osvojili turnir) jer se zna da RK „Podravka“ iz Koprivnice najbolji je ženski rukometni klub u Hrvatskoj. Oni se bave dječom od maloće, pa ih vode čak do prve lige. Znano je da njihova prvoligaška ekipa ove godine igra na natjecanju Lige prvakinja. Kao što smo saznali, ekipa je pripala u skupinu C s ekipama: prošlogodišnje prvakinja Dankinje Viborg HK A/S, norveški Larvik HK i Leipzig iz Njemačke.

Sve je bilo dobro organizirano, domaćini su se pobrinuli za sve. Za vrijeme utakmica atmosfera je bila dobra, ekipe su navijale jedna za drugu. Djeca (tj. rukometašice) bile

Podravski mozaik

su veoma raspoložene, dobre volje i vesele. Utakmice su bile veoma športske, a sudci su bili dobri i objektivni.

Nakon turnira i predaje pehara i zahvalnica, svi uzvanici pozvani su na objed i druženje u gradski hotel. I ovim putem zahvaljujemo na pozivu i radujemo se što smo sudjelovali na ovom turniru.

Robert Ronta

Hrvatska večer u Barči

U barčanskom restoranu „Boroka“ 28. listopada održana je Hrvatska obiteljska večer, drugo po redu, u nadi da će to postati običajem tamošnjih Hrvata. KUD Podravina za tu prigodu pripremio je „Podravsko prelo“, Večer je svojim nastupom uveličao trio Tanac, a za glazbu se pobrinuo orkestar Vizin. Okupilo se 80-ak ljudi. Večer je protekla u odličnom raspoloženju. Budući da su lani žganci zadovoljili sve goste, nudili su se i ove godine, a uz njih je bilo na stolu i sarme. Svojom nazočnošću večer su uveličali i Stipan Vuk sa suprugom te mlinarački načelnik. Njemu smo ovom prigodom zahvalili lijepo gostoprimstvo na Danu mazanice u Mlinarcima.

Pred početak programa Pišta Janković, kao bivši član manjinske samouprave u Barči, predstavio je nove članove manjinske samouprave: predsjednicu Jelenu Maćok-Čende, dopredsjednicu Anicu Popović-Biczak, Ljubicu Bunjevac-Dudaš, Mariju Havaši-Ševo i Jozu Jankovića. Nakon toga predsjednica samouprave pozdravila je nazočne i zaželjela im dobru zabavu.

Lijepo je oživiti ove običaje, sjetiti se života naših predaka. Vjerojatno ni stari kolovrati na tavanu nisu mislili da će ih još netko zavrjetiti, a to se ipak dogodilo. Nadamo se da će uvijek biti takvih ljudi kojima je važna prošlost, naši običaji, i rado će ih predati mlađem naraštaju.

Anica Popović

Bratska veza šeljinske i grubišnopoljske škole

Šeljinska osnovna škola već više godina njeguje vezu s osnovnom školom u Grubišnom Polju. Svake godine početkom školske godine dolaze naši prijatelji u Šeljin na dva dana. Ove su nam godine bili gosti 2. i 3. listopada. Priredili smo im lijep program i upoznali ih s našim gradom. Bili smo u kampu gospodina Bozóa i Gažića, vozili se čamcem i jahali konje. Djeca su bila vesela, igrala su se, pjevala. I ovim putem zahvaljujemo spomenutim osobama za lijep prijam. U športskoj su dvorani dječaci igrali nogomet (pobijedili su naši gosti). U školi smo pravili ogrlice i narukvice – dobro smo se proveli. Poslije večere djeca su prenoćila kod pojedinih obitelji.

Sutradan smo organizirali izlet u Pečuh. Ondje smo upoznali neke znamenitosti grada, bili u zoološkom vrtu i pogledali Zsolnayjevu izložbu. Objedovali smo u prekrasno obnovljenoj hrvatskoj školi, gdje su nam pokazali školsko zdanje i đački dom. Gosti su za svoje najmilije kupili raznorazne darove, a potom smo se vratili u Šeljin. Nakon večere otputovali su kući. I ovaj put nam je bilo lijepo i korisno.

Marija Papp Hideg

BARČA – Nakon barčanskog natjecanja barčanski triatlonisti i plivači postigli su lijepe rezultate, kvalificirali su se i na državno natjecanje, održano prošlog vikenda u Debrecinu. Tamo su u skupnom djevojke postigle 1. mjesto, a Petra Paluška, šestogodišnjakinja, završila je na 6. mjestu. Čestitamo njihovim trenerima Meliti Popović-Paluška i Čabi Paluški.

LUKOVIŠĆE – Na maloregijskome natjecanju u Görgetegu koje se održalo u povodu Dana priče, učenici lukoviške osnovne škole postigli su 3. mjesto. Članovi ekipe bili su: *Aleksandra Reiz*, 5. r., *Jadranka Balog*, 5. r., *Matej Balog*, 6. r., *Nikoleta Vertković*, 6. r., *Klaudija Nađ*, 6. r., *Anita Čonka*, 6. r. Pripremila ih je naša knjižničarka *Marija Fučkar*.

Od Bačkih razgovora do Velikoga prela

Planovi bačke regije za iduće razdoblje

U ponedjeljak, 30. listopada, pod predsjedanjem Angele Šokac Marković, u Baji je održana sjednica bačkog ogranka SHM-a na kojoj su sudjelovali predsjednici hrvatskih samouprava u Bačkoj, članovi Skupštine HDS-a i Zemaljskog odbora SHM-a iz Aljmaša, Bačina, Baje, Čavolja, Dušnoka, Gare, Kačmara, Kalače i Santova. Na dnevnom je redu u prvom redu bilo riječi o pripremama za državni Dan Hrvata koji će se održati 11. studenoga u Pečuhu. Predsjednik Saveza Hrvata Joso Ostrogonac izvijestio je oкупljene o programu Dana Hrvata. Kako uz ostalo reče, kao i svake godine, dan započinje hrvatskom misom, ali ovaj put prigodni kulturni program umjesto državnoga bit će regionalnoga karaktera. Prije svega radi smanjenja troškova, program kao domaćin organizira Baranjska regija uz sudionike iz ove naše regije. Tom je prigodom jednoglasno prihvaćeno da odličje, kojim Savez svake godine nagrađuje šest istaknutih osoba na prijedlog regionalnih ogranku, iz Bačke ove godine dobije učiteljica Anica Matoš iz Kačmara. Kako je uz ostalo odlučeno, bački će ogranak organizirati zajedničko putovanje

u Pečuh, a u nastavku su dogovoreni i usuglašeni programi regionalnog ogranka te mjesnih samouprava za iduće razdoblje.

Prema tome predstavnici hrvatskih naselja u Bačkoj složili su se da će ovogodišnje Bačke razgovore, koji će se prirediti koncem studenoga ili početkom prosinca, posvetiti temi Podrijetlo i nacionalna svijest bačkih Hrvata, a povod je za hrvatsku zajednicu neprihvatljiva inicijativa da se Bunjevci priznaju kao poseban narod. Na skup će se pozvati sudionici iz svih naših naselja u Bačkoj, radi jačanja hrvatske nacionalne svijesti. Predviđa se uz to i promocija jedne knjige o bunjevačkim Hrvatima, te kazališna predstava ili književni susret.

Ponovo će se prirediti i Veliko prelo bačkih Hrvata u Baji, koje će se održati najvjerojatnije 27. siječnja 2007. godine, a u planu je i poziv poznatog imena s hrvatske pjevačke estrade. Na narednoj sjednici bačkog ogranka, koji će se održati do kraja ove godine, raspravljat će se o postavljanju kandidata na listu SHM-a za županijsku i državnu hrvatsku samoupravu.

S. B.

Klasika na tamburi u Šopronu

Tamburaški orkestar Dore Pejačević iz Našica je gostovao u Šopronu od 21. do 23. oktobra. Apropos posjeta je bio da se predstavi publiku da je moguće djela Ferenc Liszta, odnosno klasiku svirati i na tamburi. Na muzičkoj priredbi 22. novembra, nedilju, u Šopronu, uz brojnu publiku, su bili nazočni gradonačelnici Našica, Krešimir Zubak, i prvak Šoprona Tamás Fodor. Kako je rekao predsjednik gradske Hrvatske manjinske samouprave dr. Franjo Pajrić, „Liszt je bio jedna osoba koja je predstavila multietnicitet. Već i njegovo ime na tri jezika znači nešto, dakle ugarski *muku*, hrvatski *list*, a njemački *zlobu*. Smatrao je Šopron svojim rodnim gradom, ali putujući po svijetu zbog prijateljskih vezov, često je bio i u Slavoniji.“ Kao zanimljivost je još opomenuo da u stvarnosti Liszt se nije narodio u Raidingu, nego u Velikom Borištofu, kad su u to vrijeme renovirali kuću u kojoj su živili njegovi roditelji.

Stari prijatelji Šoproncev su donesli sa sobom dvanaest kompozicijov od Liszta, Lehara, Verdija, a i operne pjevače, Danijelu Pintarić solisticu kazališća Kome-

dija u Zagrebu i Predraga Stojčića, tenora Narodnoga kazališća iz Osijeka, koji su obogatili program s lipim pjevanjem. Na predstavi je još sudjelivao Bras puhački kvintet iz Virovitice, koji je takaj s klasičnom muzikom, med njimi i s Lisztovimi kompozicijami, oduševio publiku.

Na trodnevnom boravku su gosti imali priliku viditi Esterházyjev dvorac u Fertődu, upoznali su se s gradom Šopronom, bili su nazočni na priredbi Glas Gradišća u Hrvatskom Židanu, a u ponedjeljak su otputovali i u Beč.

Geza Völgyi ml.

ALJMAŠ – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, u subotu, 18. studenoga, u Aljmašu se priređuje već tradicionalni Spomen-dan Ivana Antunovića. Kako nas je obavijestila predsjednica Valerija Petrekanić Koszó, svečanost počinje u 15 sati polaganjem vijenaca kod spomen-ploče ispred župnoga dvora, a u 15.30 nastavlja se bunjevačkom misom. U 17 sati slijedi spomen-sjednica, na kojoj će o životu i radu biskupa Antunovića predavanje održati prečasní Franjo Ivanković, župnik iz vojvođanskog Tavankuta. Spomen-dan u 19 sati završava hrvatskim balom gdje će svirati TS iz Mohača. Dan prije, u petak, 17. studenoga, u 18 sati u Aljmašu gostuje Hrvatsko kazalište iz Pečuha s komedijom Veseli četverokut.

Kako doznajemo, 14. studenoga u Osnovnoj školi «M. Vörösmarty», gdje se hrvatski predaje kao predmet, održat će se školsko natjecanje u recitiranju i kazivanju stihova za učenike nižih i viših razreda. Dvadesetak učenika sudjelovat će u kazivanju hrvatske proze i stihova. Najbolji učenici odlaze na županijsko hrvatsko natjecanje u kazivanju stihova i proze, koje će se održati početkom prosinca u Baji.

DUŠNOK – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, u petak, 24. studenoga, u mjesnom domu kulture priređuje se hrvatska plesačnica – saznanli smo od predsjednice Matije Mandić-Gohér. Kako nam ona uz ostalo reče, ovih dana započinje i tečaj hrvatskoga jezika za odrasle koji je pokrenut na veliko zanimanje mještana, rackih Hrvata, a prijaviti se može kod Marte Jagice, zastupnice Hrvatske samouprave.

SERDAHEL – Ribolovno je društvo 15. listopada priredilo natjecanje na koje je pozvalo ribiče iz okolnih sela te iz prijateljskoga društva onkraj granice, iz Goričana. Loviti se moglo jednim štapom na bilo kakvu ribu. Od 42 sudionika, među odraslima najviše je ulovio Goričanac Marjan Mutak, drugo mjesto pripalo je Mlinarčaninu Franji Dobošu, a treće mjesto Goričancu Stjepanu Pongracu. U kategoriji za djecu Goričanac Mihael Pongrac ulovio je najviše, drugo mjesto osvojio je Grga Hodoš, a treće mjesto Serdahelac Gabor Markan.

DONJI VIDOVEC – FIĆEHAZ – Osnovne škole tih dvaju naselja već više od desetljeća surađuju. Međimurski su učenici prošle školske godine bili pozvani na fašnik i na Dan djece. Vidovčani su taj poziv uzvratili prigodom priredbe Kestenijade, koja održane 15. listopada. Ravnatelj fićehaske škole István Molnár i učiteljica Gabrijele Prekšen s desetero djece posjetili su kolege i vršnjake na jesenskoj priredbi. Uz pečenje finoga kestenja djeca su se natjecala u raznim igrama spretnosti. Pedagozi dviju ustanova dogovorili su se kako će ubuduće organizirati uzajamno posjećivanje nastave.

KANIŽA – Srednja škola „Széchenyi” lani je uspostavila vezu s čakovečkom Graditeljskom srednjom školom. U okviru zajedničkoga projekta više puta je organizirana razmjena učenika te su održana zajednička predavanja s tematikom «obnovljivi izvori energije» kojom se posebno bavi ta kaniška ustanova. Zajednički su programi ostvareni pomoću europskog projekta za prekograničnu suradnju Interreg-programa. U Kaniži je 25. listopada održana završna konferencija o narečenoj tematici, na kojoj su bili nazočni i partneri iz Čakovca.

SUMARTON – Zasedalo je predsjedništvo Kulturno-umjetničkog društva Sumarton, i raspravljalo o priredbama koje će se organizirati do kraja godine. Društvo, u suradnji s mjesnom i manjinskom samoupravom, priredit će Martinje 12. studenoga, na dan proštenja. U programu sudjelovat će kulturno društvo iz Starih Jankovaca. Društvo ove godine slavi desetu obljetnicu svoga postojanja. Proslavu jubileja planira održati potkraj prosinca.

Razgovor s voditeljem TS „Orašje”

Ladislav Kovačević: „U Vršendi je uvijek bilo dobrih tamburaša”

Jedan od naših najaktivnijih i najpoznatijih narodnih orkestara danas u Mađarskoj jest TS «Orašje» iz Vršende, koji vodi Ladislav Kovačević. Iako on danas živi u Mohaču, svojim društvenim i kulturnim radom i dalje je vezan za svoje rodno selo. Od njezina utemeljenja, zastupnik je mjesne Hrvatske manjinske samouprave i član Skupštine Hrvatske državne samouprave.

Osnovnu je školu pohađao u Vršendi, za veterinarskog tehničara učio je u Selurincu, a još kao osnovac u svome rodnom selu počeo je svirati tamburu, kojoj je ostao vjeran do danas. Ponajprije kao vrsnim tamburašem i voditeljem TS «Orašje», koji njeguje ponajprije narodne melodije baranjskih i bačkih Hrvata, razgovarali smo s njim povodom nedavnoga «Šokačkog sijela» u Vršendi.

Odakle ljubav prema tamburi?

– Počeo sam svirati još dok sam bio osnovnoškolac, jer u Vršendi je uvijek bilo dobrih tamburaša, i Šokaca, i Cigana. Kad je rođena ideja da bi trebalo napraviti školski tamburaški orkestar, čika Joška Kovač je došao i naučio nas svirati na tamburi. Tome je već 22 godine. U početku nas je bilo osamnaestero, zatim smo u orkestru ostali petnaestero, a tamburu danas sviramo samo nas dvojica s bratom, ostali su prešli na gitaru ili već ne sviraju.

Dokle si svirao tamburu kod Joške Kovača? Kako si nastavio i napravio orkestar?

– Imao sam 13 godina kad sam počeo svirati, tri godine sam učio kod njega, a onda smo već posebno počeli pratiti KUD-ove, najprije društvo, tu u Vršendi, pa u Mohaču KUD Mohač, onda još KUD Zadruga ili ne znam kako se već zvao, zatim KUD „Zora”. Svirali smo i kod Antuna Vizina, pratili smo i KUD „Tanac”, a već godinama radimo zajedno s KUD-om „Rokoko” iz Čikerije.

Kada je utemeljen vaš orkestar? Tko su članovi?

– TS „Orašje” već sedmu godinu radi tako zajedno, u istom sastavu. Ivo Pavković je harmonikaš, Franjo Dervar Kume kontraš, Dejan Popović basista, brat mi Atila Kovačević tamburaš, a ja sam basprimaš.

Doista nastupate na svim priredbama i u Baranji i u Bačkoj, ali i u drugim našim regijama.

– Da, hvala Bogu, sad već imamo mnogo posla, nastupamo i sviramo na zabavama u Baranji i u Bačkoj, vrlo puno sviramo, kamo rado odlazimo, a svirali smo, nastupali smo i u Hrvatskoj. Na više zabava svirali smo i u Budimpešti. Bili smo s raznim KUD-ovima u Njemačkoj, Nizozemskoj i Grčkoj.

Što vas očekuje u idućem razdoblju? Imate li već konkretan program? Imate li snimljen zvučni materijal, kazetu ili CD?

–Već dvije godine imamo CD koji smo snimili zajedno s pjevačicom Ankom Bunjevac, koja je isto rođena u Vršendi. To smo onda napravili, a sada, vidjet ćemo kako ćemo uspjeti. Iduće godine planiramo snimiti naš drugi CD. Posla imamo dosta, uskoro sviramo na Martinju u Šiklošu, svakog prvog petka u mjesecu sviramo na plesničici u Mohaču, a već imamo i pozive za Novu godinu.

S. Balatinac

Glas Gradišća 2006. – Prvi jačkarni festival DGMU-a

Zlatni guti u Hrvatskom Židanu

Domaći duet Olga Ukszta i Tamaš Horvat postao je najbolji po glasanju publike

Andrea Kutrović iz Čeprega je pjevala u pratnji Mlade generacije

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifeháza

Četarka Čila Horvat je jačila Thompsonov šlager

Najnovija akcija Društva gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj 21. oktobra, subotu, iz već kih razlogov je bila iznenađujuća. Prvo zavolj velikoga interesa, drugo zavolj perfektno organizacije, a treći put i zbog visoke kvalitete produkcij. Po ideji Petra Horvata, ravnatelja židanskoga kulturnoga doma, i uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj ter Židanske samouprave su mogli mladi skupaspraviti jedno takovo gradišćansko društvenje kamo je dospio velik broj gledateljev iz cijeloga Gradišća, štoveć iz drugih županij, a iz susjednih držav takaj. Rajmund Filipović je u svoji pozdravni riči rekao da priredba *Glas Gradišća* nij naticanje iako je radosna činjenica da svaki naticatelj ima muzički fundamenat. U stručnoj komisiji su ovput sidili Mikloš Kohut, muzičar i pjevač petroviskoga zabavnoga sastava Pinka bend, Mirko Berlaković, dirigent i majstor još i već zborov, tamburaških sastavov u Austriji, ter Geza Völgyi, peljač koljnofskih, odnosno Gradišćanskih tamburašev. Velika hrabrenost je na svakoj priredbi izajti pred publiku prvim, ali to nij burkalo ni najmanje židansku pjevačicu **Lilu Šerlegi** ka je samopouzdanu otpjevala Danijelovu pjesmu *Da je slade zaspati*, u pratnji Mlade generacije. Domaća sviračica je ujedno i peljačica tamburaške grupe u rodnom selu. **Andreu Kutrović** iz

Čeprega smo jur imali priliku čuti na četarskom GRAJAM-u (Gradišćanska jačka mladih), ovput je izabrala Tajčijevu staru jačku *Dvije zvjezdice*. I njoj su guslali mladi Židanci. **Nikoleta Gati** iz Unde je bila jedna od najmladjih izvodjačic, i kako smo to mogli i čuti, i nje oblubljena pjevačica je Danijela. Pratila ju je Pinkica uz druge undanske ženske glase. Lipotica **Čila Horvat** iz Gornjeg Četara je lani nastupila i u Slavskom Brodu na Malom brodfestu. Iako je izabrala jako tešku pjesmu, posebno za nje ženski glas, Thompsonovu *Lijepa li si*, njoj to nij napravilo nikakove poteškoće. Undanku **Kiti Lendvai** takaj smo jur gustokrat vidili na pozornici, posebno na školski priredba. Pjesmi od Klauđije, pod naslovom *Bolesna* ni u nje izvedbi ništ nij falila. **Julijana Popović** i **Gabrijela Szalay** su dosada samostalno nastupale u GRAJAM-u, no ovput su skupa probale jačenje u duetu, po melodiji Petra Graša i s tekstom *Sudnji dan*. Izgleda da su najbolje produkcije ostale za kraj priredbe. Veliko muzičko otkriće ovoga ljeta židanski **Marko Šteiner** (u pratnji, naravno, svojega benda) je s posudjenom jačkom Dražena Zečića prorokovao da nam *Evo, proći će ...* Njegovi kolegari u bendu su za njim išli u redu. Zgodna divojka i visoki dičak s blagim smihom svenek je dobitna kombinacija. U slučaju **Olge Ukszte** i **Tamaša Horvata** su se pridružili i odlični glasi. Prekrasni duet, po originalu Lane&Luke, u nazočnosti publike dosta uvjerljivo je jačio o *Pravoj ljubavi*. Undanka **Sabina Balog** se je pretvorila u Severinu, bar po rublju, da bi nam otpjevala nje pjesmu *Virujen u te*. **Erik Škrapić** iz Petrovoga Sela je u Gornjem Četaru dostokrat bio star-gost jer kod njega i gibanje i glas, a i jačka bili su u blagoj harmoniji. Preteška pjesma *Oprosti* od Gibonnija zaslužno je dobila burni aplauz. Sve skupa smo čuli deset produkcijov na jako visokom nivou, uz živu

glazbu. Geza Völgyi, član stručne komisije, ki je najprlje došao do riči pri ocjenjivanju, pohvalio je tako organizatore kot i hrabrene naticatelje ki su se zeli za teški trud, za probe i marljivost da nas razveselu ovoga večera. Mirko Berlaković isto tako nij mogao skriti svoje oduševljenje pokidob je mogao čuti toliko zrire izvodjače med kimi su jedni bili, kako je rekao, blizu profesionalizma. Mikloš Kohut pak je čestitao na ideji, organizaciji i zvanarednoj, „festivalskoj publiku“. Po njegovi riči bivši Grajmaši vik će imati mjesta na Glasu Gradišća, a i mogućnosti da pokažu svoju talentiranost i ljubav prema hrvatskoj glazbi. Dobro poiskana priredba zlatnih gutov je završena predajom darov. Pri završnoj točki smo doznali koji izvodjač je dobio najveć glasov od publike. Po tom su dobitnici bili Olga Ukszta i Tamaš Horvat ki su još jednoč mogli predstaviti najbolji duet toga večera. Zatim je do rane zore duralo gradišćansko društvenje uz pjesmu i muziku Pinkice i Mlade generacije, a za Glas Gradišća organizatori za dođuće ljeto, pravoda obećavaju nastavak.

-Tiho-

Naticatelji slušaju riči žirija

Stručni žiri je stao od gradišćanskih sviračev. Sliva: Geza Völgyi, Mirko Berlaković, Mikloš Kohut

Josip Gujaš Đuretin u znaku dvostrukog jubileja

U Martincima, rodnom selu Josipa Gujaša Đuretina, od 1996. g. održava se natjecanje učenika hrvatskih škola u kazivanju stihova, posvećeno pjesniku koji je preminuo prije tri desetljeća. Tako je to bilo i 24. rujna ove godine u sklopu Tjedna hrvatskoga jezika koji je peti put priređen u školi. Kako veli nastavnica hrvatskoga jezika Ljubica Vuković, pozvali su sve škole iz Baranje i susjedne Šomoške županije. Od devet prosvjetnih ustanova odazvalo se, zajedno s martinačkim učenicima, šest škola u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku, iz kojih je pristiglo 27 učenika. Đaci u pratnji svojih domaćina i nastavnika prije natjecanja položili su vijenac sjećanja na martinačkome groblju, gdje je 1976. pokopan Josip Gujaš Đuretin, koji i nadalje ostaje u njihovim srcima. Da je to uistinu tako, posvjedočili su natjecatelji koji su svoje stihove za recitiranje izabrali iz bogatoga Đuretinova stvaralaštva te jednu pjesmicu po slobodnom izboru. Nazočni su se upoznali i sa životnim putem pjesnika naše Podravine, koji je rođen prije 70 godina u spomenutom naselju, od kojega se u mislima nikada nije odvojio, premda se školovao u Pečuhu, Sigetu, a živio i radio u Budimpešti.

Natjecanje je održano u dvije kategorije: za učenike iz dvojezičnih škola i iz škola s predmetnom nastavom. Uza šareni i bogati izbor pjesama prosudbena komisija, na čelu sa članom skupštine HDS-a i predsjednika Hrvatske samouprave grada Šeljina Đusom Dudašem, nije imala lak zadatak nakon natjecanja. Dok su sudionici razgledali školu i naselje, donesene su i ocjene, koje se ne

upisuju u školski imenik, nego na zahvalnicu i poklon-knjigu najboljima. Sudionici natjecanja iz Šeljina, Pečuha, Salante, Šikloša i Harkanja svojim su kućama uz darove ponijeli i pokoji stih Đuretinove pjesmice, dok je dacima iz Martinaca preostao cijeli Tjedan hrvatskoga jezika za sjećanje na pjesnikovu 30. obljetnicu smrti i 70. obljetnicu rođenja. Uz prigodan tablo koji je postavljen u pjesnikovu čast, održana su i razna natjecanja za sve učenike škole iz gramatike i hrvatskoga jezika u lijepom izgovoru, vrednovana je najljepša učenička bilježnica. Svečanosti su se na jedan dan (u

petak, 27. rujna) pridružili i učenici iz zbratimljene škole iz Hercegovca s kojima su domaćini bili na izletu u Pečuhu i družili se potom u školi. Suradnja s Osnovnom školom „Slavko Kolar” iz Hercegovca postoji više od jednog desetljeća, za to vrijeme ostvareno je niz uzajamnih posjeta učenika i nastavnika. I nastaviti će se na proljeće posjetom učenika martinačke škole Hercegovcu, te čuvanjem stvaralaštva i rada pjesnika, književnika, nastavnika i povjesničara J. G. Đuretina iduće godine u isto vrijeme.

Najbolji učenici u kazivanju stihova:

Dvojezične škole 3.-4. razred:

1. Nikola Veg, Pečuh
2. Dalma Kraner, Martinci
3. Natica Ronai, Pečuh

5.-6.razred:

1. Žolt Čerdi, Martinci
2. Tihana Vasić, Pečuh
3. Barbara Fenyósi, Martinci

Predmetna nastava: 3.-4. razred:

1. Vikot Bedić, Šikloš
2. David Marić, Šikloš
3. Kira Gergić, Šeljin

5.-6.razred:

1. Dominika Stanić, Salanta
2. Lilla Szendrői, Salanta
3. Marijana Pančić, Harkanj

7.-8. razred:

1. Betina Gribl, Harkanj
2. Gergő Papp, Salanta

A. P.

Hrvatski glasnik – Upitni list za čitatelje

Dragi čitatelji! Tjednik Hrvata u Mađarskoj 2006. godine slavi 15. godišnjicu imena Hrvatskoga glasnika. To nije razlog samo za slavlje, nego i za razmišljanje o radu Uredništva Hrvatskoga glasnika, a posebno dobra prilika da poboljšamo naš i vaš list. Zato je sastavljen ovaj upitni list za čitatelje. Vaši odgovori i pitanja pomoći će nam da se približimo vašem ukusu, upoznamo vaše zamisli, želje i sve ono što po vašemu mišljenju ubuduće treba promijeniti, poboljšati u listu. Molimo Vas ispunite ovaj upitni list. Odaberite uvijek samo jedan odgovor ako nije drukčije naznačeno. Upitni je list anoniman, stoga vas molimo da ga ne potpišete. (Zahvaljujemo na pomoći glede upitnog lista glavnom uredniku tjednika Slovaka u Mađarskoj, L'udové noviny, Imri Fuhlu.)

Uredništvo

<p>1. U kojem obliku čitate Hrvatski glasnik?</p> <p>☐ a) uglavnom ili samo u tiskanom obliku</p> <p>☐ b) uglavnom ili samo u elektroničnom obliku</p> <p>☐ c) u oba oblika približno jednako</p>	<p>9. Tekstove kojih rubrika čitate redovito (rubrike su istaknute u zaglavlju pojedine stranice), navedite ih!</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>2. U 2006. godini Hrvatski glasnik čitam</p> <p>☐ a) redovito</p> <p>☐ b) više redovito</p> <p>☐ c) više ne redovito</p> <p>☐ d) neredovito</p>	<p>10. Koje rubrike (odnosno teme) po Vama nedostaju u Hrvatskome glasniku? a) nedostaju, stoga predlažem da Hrvatski glasnik piše o ovim temama (Molimo Vas, napišite.):</p> <p>☐ a) _____</p> <p>☐ b) ništa ne nedostaje</p>
<p>3. Zašto čitate Hrvatski glasnik?</p> <p>☐ a) zbog vlastitog zanimanja</p> <p>☐ b) zbog radne ili školske obveze</p> <p>☐ c) slučajno</p> <p>☐ d) iz drugog razloga; navedite ga:</p> <p>☐ e) iz više razloga; navedite ih:</p>	<p>11. Biste li pozdravili u Hrvatskome glasniku regionalne ili kakve druge priloge (na primjer književni, ili priloge o pojedinim naseljima, regijama), možda tematske priloge (na primjer o školstvu, o mogućnostima zapošljavanja i školovanja u EU, itd.)</p> <p>☐ a) da, ali po istoj cijeni</p> <p>☐ b) da, i onda ako se cijena lista povisi</p> <p>☐ c) ne, nisu potrebni prilogi</p> <p>☐ d) ne znam, nisam razmišljao/razmišljala o tome</p>
<p>4. Obično koliko ljudi čita Vaš primjerak Hrvatskoga glasnika, odnosno s koliko ljudi dijelite elektroničnu verziju?</p> <p>☐ a) samo ja</p> <p>☐ b) osim mene još dvoje-troje</p> <p>☐ c) osim mene četvero ili više</p> <p>☐ d) čitam primjerak drugoga</p>	<p>12. Pridonosi li Hrvatski glasnik jačanju hrvatskoga nacionalnog osjećaja?</p> <p>☐ a) da,</p> <p>☐ b) ne znam, ne razmišljam o tome</p> <p>☐ c) ne</p>
<p>5. Ocijenite svoje znanje hrvatskoga jezika</p> <p>☐ a) bez problema govorim i razumijem hrvatski</p> <p>☐ b) dobro razumijem pisanu ili govorenu riječ, ali slabije govorim hrvatski</p> <p>☐ c) povremeno imam manjih problema s razumijevanjem pisane ili govorene riječi, ali i s govorenjem</p> <p>☐ d) imam dosta velikih problema s razumijevanjem hrvatskoga jezika (i s govorenjem i s razumijevanjem)</p>	<p>13. Ako da, kako i čime?</p> <p>☐ a) općenito jačanjem nacionalne svijesti</p> <p>☐ b) posebno upoznavanjem života (prošlosti i sadašnjosti) Hrvata u Mađarskoj, u matičnoj Hrvatskoj i u svijetu</p> <p>☐ c) posebno njegovanjem hrvatskoga jezika</p> <p>☐ d) drukčije; molimo Vas, napišite kako:</p>
<p>6. Tko je najzaslužniji za Vaše znanje hrvatskoga jezika?</p> <p>☐ a) dom ili obitelj</p> <p>☐ b) škola</p> <p>☐ c) sam život (radno mjesto, prijatelji)</p> <p>☐ d) moja dosljednost u usavršavanju hrvatskoga jezika</p> <p>☐ e) kombinacija nekoliko utjecaja; molimo, naznačite ih:</p> <p>☐ f) ne mogu jednostavno odgovoriti</p>	<p>14. Odnosi li se to i na web-stranicu croatica.hu/hrvatski-glasnik/?</p> <p>☐ a) da,</p> <p>☐ b) ne,</p> <p>☐ c) ne znam</p>
<p>7. Je li vam razumljiv jezik pojedinih članaka Hrvatskoga glasnika?</p> <p>☐ a) da, u potpunosti</p> <p>☐ b) da, ali bih se rado poslužio rječnikom</p> <p>☐ c) da, ali bih volio da se pokoja riječ napiše i na mađarskom</p> <p>☐ d) nezadovoljavajuće</p>	<p>15. Spol</p> <p>☐ a) muško, b) žensko</p>
<p>8. Koje tekstove čitate uglavnom u pojedinim brojevima Hrvatskoga glasnika?</p> <p>☐ a) sve, ili gotovo sve tekstove</p> <p>☐ b) odabirem, uglavnom omiljene rubrike</p> <p>☐ c) odabirem ono što me u aktualnome broju zanima</p> <p>☐ d) bez određenog cilja, po slučajnom odabiru</p>	<p>16. Dob</p> <p>☐ a) do 15 godina, b) 16 – 20, c) 21 – 40</p> <p>☐ d) 41 – 60, e) 60 ili više godina</p>
	<p>17. Najviša školska sprema</p> <p>☐ a) osnovna škola, b) srednja škola</p> <p>☐ c) visoka škola, fakultet</p>
	<p>18. Socijalno-gospodarsko stanje</p> <p>☐ a) učenik, b) radim u proizvodnji</p> <p>☐ c) radim u zdravstvu, školi ili javnoj upravi</p> <p>☐ d) radim kao voditelj, e) kućanica</p> <p>☐ f) umirovljen(a), g) samostalno radim (poduzetnik, poljodjelac, obrtnik, umjetnik)</p> <p>☐ h) drugo; molimo Vas, napišite.</p>
	<p>19. Narodnost</p> <p>☐ a) hrvatske sam narodnosti</p> <p>☐ b) mađarske sam narodnosti</p> <p>☐ c) druge sam narodnosti.</p> <p>☐ Molimo Vas, napišite koje:</p>
	<p>20. Iz koje ste regije podrijetlom? Molimo Vas, napišite ime naselja:</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
	<p>21. Druga mišljenja, primjedbe, prijedlozi, poruke:</p> <p>_____</p> <p>_____</p>

MLINARCI – Nastavnički zbor Osnovne i strukovne škole svake godine organizira posjete kazalištima, izložbama i izlete. Potkraj listopada otputovali su u Sloveniju na čuveno Bledsko jezero. Ustanova ne zaboravlja ni na svoje učenike. Svakog mjeseca za njih priređuje radionicu ručnih radova. Pred jesenskim ferijama djeca su pomoću nastavnika izrađivala ukrase od jesenskih plodova. Pod konac studenoga započet će pripremati adventske urese, vijence te ukrase za sv. Nikolu.

UNDA – Patron toga maloga gradišćanskoga sela je sv. Martin. Zato Undanci sveučuju na Martinju svoj kiritof. Subotu, 11. novembra, početo od 20 uri u mjesnom restoranu Koli svirat će tamburaški sastav KRISTALI iz Županje. Slavonski tamburaši su jur prošlo ljeto pred Tijelovom koncertirali u Undi, zato su stanovnici sela jako zahvalni Jelki Perušić ka je donesla ove fantastične svirače u naše selo. Drugi dan, nedilju, u okviru svete maše se posvećuje u crkvenom vrtu spomenik. Ivan Grubić iz Vedešina je dao jedan pilj za selo, jer nedavno je pri nas predstavljena njegova izložba „Od pivnice do poda“. (Tereza Kiš)

KOLJNOF – Ovoga vikenda (11. XI.) koljnofski tamburaši i jačkari putuju u partnersku općinu Gračani. Na progra-mu će stati zajednički kulturni spektakl, kot i druženje s gostodavateljima. Koljnof prijateljske veze njeguje još s Buševčani i Bibinjci kraj Zadra.

Sumarton

Mjesna samouprava sela Sumartona srdačno Vas poziva na Martinje koje će se održati 11. i 12. studenoga 2006. g.

Program:

11. studenoga (subota):
17.30 – sveta misa
19.00 – svečana sjednica (dom kulture).

Dnevni red:

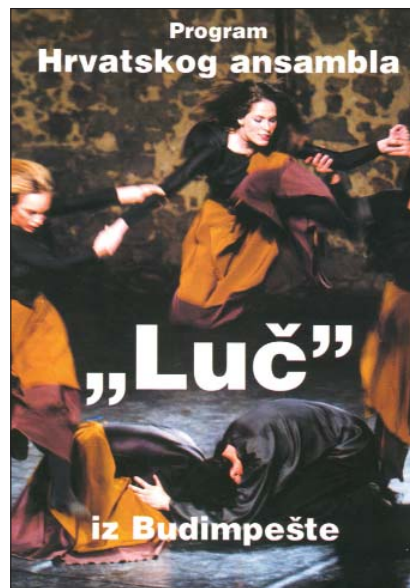
1. Izvješće o radu sumartonske samouprave u 2006. g.
2. Uručenje odličja i priznanja.

Nastupa Tamburaški sastav KUD-a Sumarton.

12. studeni (nedjelja):
15.00 – sveta misa; gost:
biskup dr. Andrés Veres
17.00 – folklorni program.
Nastupaju: KUU Stari Jankovci
i KUD Sumarton.

Zagrebački koncert Hrvatskoga ansambla „Luč“ iz Budimpešte

Zagrebačkoj se publici u subotu, 28. studenoga u Kazalištu Kerempuh predstavio Hrvatski ansambl Luč iz Budimpešte. Njegov dolazak u hrvatsku metropolu možemo zahvaliti suradnji Veleposlanstva RH u Budimpešti, Generalnom konzulatu RH u Pečuhu, Hrvatskoj državnoj samoupravi u Republici Mađarskoj i naposljetku Gradu Zagrebu. Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić je na početku koncerta srdačnim riječima izrazio dobrodošlicu ovome renomiranome plesnom ansamblu, posebno njegovome voditelju i redatelju, legendarnome Antunu Kričkoviću. Antun Kričković sjajni je hrvatsko-mađarski koreograf čije su umjetničke vizije i nevjerojatna kreativna energija te poznavanje biti hrvatskoga folkloru i zakona scene, kroz dugi niz godina, stvorile Luč onakvom kakvom ju danas poznajemo. A radi se o renomiranome amaterskome plesnom ansamblu koji na jednako dojmljiv i umjetnički uvjerljiv način izvodi hrvatske folklorne plesove kao i koreografije suvremenog plesa bazirane na elementima folkloru ili drugim glazbenim motivima. Luč u svome repertoaru njeguje folklorne plesove Hrvata iz Mađarske, Vojvodine i Hrvatske, mađarske narodne plesove, te suvremena djela plesnoga kazališta. U Zagrebu su se u prvom dijelu programa predstavili djelom Lucidum intervallum posvećenome Silviju Strahimiru

Kranjčeviću, plesnom dramom Balada jastreba i pjesmom, dok je drugi dio bio posvećen kolažu hrvatskih folklornih plesova (dalmatinski, mediteranski, bunjevački plesovi), koji su u svojoj elementarnosti predstavljali slijed umjetničkoga izražaja Antuna Kričkovića. To je bio izvanredan koncert, vrhunski osmišljen i izveden, istinski umjetnički doživljaj. *Srebrenka Šeravić*

Športski dan u Starinu

U starinskoj osnovnoj školi održan je 2. Športski dan. Prije godinu dana pedagozi te škole odlučili su da se izgradi čvršća suradnja s roditeljima, tj. da se roditelji, koliko je to moguće, uključe u tijek nastave i obrazovanja. Prvi korak ostvarenja te zamisli bio je 1. Športski dan prošle jeseni, na koji su pozvani svi roditelji, pa čak i bake i djedovi. Zamisao je prihvaćena, što se vidi iz toga da je i prošle i ove godine bilo dosta starijih sudionika. Već ustaljeni program izgleda ovako:

Na početku za razgibavanje aerobik u školskom dvorištu, potom natjecanje u trčanju „na duge staze“, što u seoskim prilikama konkretno znači trčanje starinskim ulicama. Na malom igralištu organiziran je turnir u nogometu. Ekipe su sastavljene po načelu koedukacije, u svakoj je skupini, osim dječaka iz viših razreda, bilo i djevojaka pa i

roditelja. Ovakvi sastavi možda nisu prikazali najviše umijeće u tehnici nogometa, ali u svakom slučaju svi su zavrijedjeli odličje za fair play. Najzanimljivije je bilo natjecanje u vještinama, gdje su se također nadmetale mješovite skupine. Na kraju je organizirano natezanje konopca. Športski je dan završio dodjelom odličja. U duhu zaštite zdravlja, ovog su puta umjesto čokoladica dijeljene jabuke. *t. k.*